

TYÖNEUVOSTO

LAUSUNTO

TN 1463-15

Bulevardi 6 D, PL 32

00023 VALTIONEUVOSTO

puh. 09 - 645 593

18.5.2015

19/2014

Eläinlääkäri sai kuukausittain asiakaslaskutukseen perustuvan provisiopalkan, josta osaa työnantaja käsitteli kiinteänä takuupalkkana. Maksettuja palkkoja verrattiin lisäksi neljännesvuosittain laskennalliseen tavoitepalkkaan, ja jos niiden yhteismäärä oli jollakin neljännesvuoden tarkastelujaksolla jäänyt tavoitepalkkaa pienemmäksi, erotus maksettiin eläinlääkärille jälkikäteen ns. tasoituseränä.

Asiassa saatua selvitystä kokonaisuudessaan arvioitaessa eläinlääkäriin todettiin työskentelevän provisiopalkalla, minkä vuoksi hänen vuosilomapalkkansa tuli laskettavaksi joko keskipäiväpalkan perusteella tai prosenttiperusteisesti. Koska tasoituserän määräytymiseen vaikuttavan tavoitepalkan suuruus oli riippuvainen eläinlääkäriin laskutuksesta ja siten hänen tekemänsä työn määrästä, katsottiin, että tasoituserä oli työssäolon ajalta maksettua palkkaa ja otettava huomioon myös vuosilomapalkan laskennassa.

Lausunnonpyytäjä: Akava ry

Asia: Tavoitepalkan ja tosiasiassa kertyneen palkan erotuksena maksettavan summan huomioon ottaminen vuosilomapalkkaa laskettaessa

Vireille: 14.10.2014

Työnantaja: X Oy

Lausuntopyyntö

Akava ry on pyytänyt työneuvostolta lausuntoa siitä, tuleeko työsopimuksessa sovitun tavoitepalkan ja tosiasiallisesti provisioiden perusteella kertyneen palkan erotuksena neljännesvuosittain maksettava summa ottaa huomioon määritettäessä eläinlääkäriin vuosilomapalkkaa vuosilomalain (162/2005) 11 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyin tavoin.

Eläinlääkäri S on siirtynyt X Oy:n palvelukseen sen jälkeen, kun yhtiö oli ostanut hänen osaksi omistamansa eläinlääkäripalveluja tarjonnan yrityksen. S:n työsopimuksen mukainen palkka koostuu kiinteästä takuupalkasta ja provisiosta. Näiden lisäksi on sovittu järjestelystä, jolla hänen kokonaispalkkansa säilytetään eräiden ehtojen täytyessä yrityskauppaa edeltäneellä tasolla. Järjestelyn tavoitteena on ilmeisesti ollut varmistaa, että S työskentelisi työsuhteessa samalla intensiteetillä kuin aiemmin yrittäjänä toimiessaan.

Työsopimuksessa on sovittu eläinlääkäriin laskutukselle asetetusta tavoitetasosta ja sen seuraamisesta neljännesvuosittain. Jos provisiota kertynyt tosiasiallinen palkka on jäänyt pienemmäksi kuin sovitun laskutustavoitteen perusteella määräytyvä tavoitepalkka, maksetaan erotus seuranta-ajankohdan (31.3., 30.6., 30.9. ja 31.12.) jälkeisen palkanmaksun yhteydessä.

Jos työntekijälle maksetaan viikko- tai kuukausipalkan lisäksi muuta palkkaa, joka ei määräydy tilapäisten olosuhteiden perusteella, tämän palkan osuus on vuosilomalain 10 §:n 1 momentin mukaan laskettava vuosilomapalkkaan siten kuin mainitun lain 11 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään. Lausuntopyyntöön on kysytty, onko edellä kuvattu tavoitepalkan ja tosiasiallisesti provisioiden perusteella kertyneen palkan erotus vuosilomalain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua – ja siten lomapalkan määrittämisessä huomioon otettavaa – ”muuta palkkaa”.

Asianosaisen kuuleminen

X Oy on lausumassaan todennut, että S:n palkka lasketaan yhtiössä käytössä olevan tavoitepalkkamallin perusteella. Siinä eläinlääkäriin palkka koostuu lähtökohtaisesti kuukausittain maksettavasta tosiasialliseen laskutukseen perustuvasta provisiopalkasta sekä hallintolisästä. Tämän lisäksi jokaiselle tavoitepalkkamallin piiriin kuuluvalla eläinlääkärille on asetettu kuukausittainen tavoitepalkkataso, jota kunkin vuosineljänneksen jälkeen verrataan tosiasialliseen kuukausittaiseen laskutukseen perustuvaan provisiopalkan tasoon. Liikevaihdon mukaan kertyvän provisiopalkan on kuitenkin katsottu olevan ensisijainen eläinlääkäriin palkan muodostumisen keino, ja tasoituserän maksamisesta neljännesvuosittain on sovittu ainoastaan siitä syystä, ettei eläinlääkärien palkkataso putoaisi yllättävällä tavalla taustalla olevan yrityskaupan vuoksi.

Eläinlääkärille ei neljännesvuositarkistuksen yhteydessä makseta tasoituserää, mikäli toteutunut provisiopalkka vastaa tai ylittää ennalta määritellyn ja toivottavan tavoitepalkan tason. Jos

provisioperusteinen palkka sen sijaan on toteutuneen laskutuksen vähäisyyden vuoksi jäänyt jonakin vuosineljänneksen kuuluvana kuukautena alle tavoitepalkan, eläinlääkärille maksetaan tasoituserä. Yhtiö toimii näin jokaisen vuosineljänneksen osalta riippumatta siitä, mikä eläinlääkärin työaika on kullakin jaksolla ollut ja onko eläinlääkäri ollut osan ajasta vuosilomalla vai ei. Näin työntekijän on katsottu saavan tasaisen kokonaisansion myös vuosiloman aikana, eikä poissaolojen ylikompensointia tapahdu.

Vuosilomalain 10 §:n mukaan vuosilomapalkan laskennassa tulee ottaa huomioon kuukausipalkan lisäksi myös sellainen lomanmääräytymisvuoden aikana työssäolon ajalta maksettu tai maksettavaksi eräännytyn muu palkka, joka ei määräydy tilapäisten olosuhteiden perusteella. Tasoituserää on pidettävä kertakorvauksen tapaisena palkan tasaamiseksi rakennettuna palkanosana, jota maksetaan suhteuttamatta sitä työntekijän työssäolon aikaan kunakin kuukautena. Tästä johtuen tasoituserää ei ole mahdollista katsoa vuosilomalain 10 §:ssä tarkoitetuksi muuksi palkanosaksi, jota maksettaisiin työssäolon ajalta ja joka tulisi siten ottaa huomioon laskettaessa vuosilomapalkkaa vuosilomalain 11 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesti. Tasoituserää ei ole myöskään laskennallisesti mahdollista kohdistaa miltään tietyiltä työpäiviltä kertyväksi palkanlisäksi, sillä sen maksamisen tarve riippuu kokonaislaskutukseen perustuvan provisiopalkan tasosta. X Oy:n käsityksen mukaan tasoituserä on katsottava satunnaiseksi, tilapäisiin olosuhteisiin perustuvaksi lisäpalkkaeräksi. Sitä ei ole tarkoitus maksaa – eikä sitä myöskään makseta – säännöllisesti, vaan ainoastaan silloin, kun eläinlääkäri poikkeuksellisten syiden vuoksi ei ole omalla laskutuksellaan ylittänyt tavoitepalkan tasoon.

Hallituksen esityksessä vuosilomalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 238/2004) on käsitelty vastaavanlaista tilannetta, jossa palkanlisää kertyy loman aikana. Työntekijän katsotaan tällöin saavan vuosilomapalkan automaattisesti myös lisän osalta, eikä lisää oteta enää huomioon lomapalkan laskentaan vaikuttavana erillisenä eränä (s. 57). Mikäli tasoituserä otettaisiin laskennassa huomioon vielä uudelleen, eläinlääkärit saisivat tämän palkanosan perusteettomasti kahteen kertaan. Tasoituserää ei siten tule yhtiön mielestä pitää työntekijälle työssäolon ajalta maksettuna säännöllisenä palkanosana eikä ottaa huomioon laskettaessa työntekijän vuosilomapalkkaa vuosilomalain 11 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesti.

Lisäselvitykset

Saadakseen paremmin selkoa S:ään sovellettavasta palkkausjärjestelmästä työneuvosto on pyytänyt sekä Akava ry:tä että X Oy:tä toimittamaan:

- 1) jäljennöksen S:n työsopimuksesta liitteineen;
- 2) tiedot S:lle 1.4.2013–30.9.2014 maksetuista palkoista eriteltyinä kuukausittain ja myös siten, että niistä käy yksilöidysti ilmi, miltä kuukausilta S on saanut sovitun tavoitepalkan ja miltä kuukausilta hänen ansionsa on mahdollisesti alittanut tai

- ylittänyt tuon tavoitepalkan;
- 3) tiedot S:n 1.4.2013–30.9.2014 pitämien vuosilomien ajankohdista;
 - 4) tiedot siitä, miten sovittu tavoitepalkka – ja erityisesti tavoitepalkan ja tosiasiallisen palkan erotus – on käytännössä otettu huomioon S:n vuosilomapalkkaa laskettaessa; sekä
 - 5) tiedot työsopimuksen mukaisen takuupalkan vaikutuksesta S:n ansiorakenteeseen.

Molemmat asianosaiset ovat vastanneet pyyntöön antamalla lausumat, joista muun ohessa käyvät ilmi työneuvoston yksilöimät tiedot. Akava ry:n esittämän lausuman on laatinut S.

Akava ry:n mukaan palkanlaskumalli, jonka piiriin S kuuluu, on kehitetty vuonna 2012 tehdyn yrityskaupan yhteydessä. Sillä on pyritty varmistamaan, etteivät X Oy:n palvelukseen siirtyneiden eläinlääkäreiden ansiot laske, mikäli työn määrä ja laskutus jatkuvat entisellä tasolla. Malliin kuuluva tavoitelaskutus perustuu tasoltaan aiempaan, ennen yrityskauppaa toteutuneeseen laskutukseen. Tavoitepalkka puolestaan maksetaan tähän tavoitelaskutukseen suhteutettuna.

”Tavoitepalkan tasoitus” ei siten ole satunnaiserä, vaan palkkauksen osa, jolla on työsopimuksessa määräytyt maksupäivät. S:lle tasoituserä on laskettu ja maksettu ns. kvartaaleittain (Q1–Q4) eli neljännesvuosittain, mutta jotkut X Oy:n eläinlääkärit ovat saaneet sen kuukausittain.

Tavoitelaskutus on mahdollista saavuttaa sellaisessakin kvartaalissa, jonka aikana pidetään huomattava osa vuosilomasta (S:llä esim. vuoden 2014 Q3). Toisaalta jos työn määrä on vähäinen (kuten S:llä erikoistumisopintojen vuoksi vuoden 2014 Q2:ssa), ei tavoitelaskutus toteudu eikä tasoituserää makseta.

Provisiopalkka ei määräydy liikevaihdon, vaan toimenpidemaksujen (ja vähäisessä määrin myös tarvike- ja rehulaskutuksen) mukaan. Lähtökohtana on, että S saa 40 prosentin osuuden laskuttamista arvonlisäverottomista toimenpidepalkkioista. Koska myös tasoituserä perustuu pelkästään potilastyössä tehtyyn laskutukseen, sitä kertyy vain työpäiviltä eikä esimerkiksi vuosiloman tai sairauspoissaolojen ajalta. Työnantajan esittämästä poiketen tasoituserä voidaan näin ollen suhteuttaa eläinlääkäriin työssäoloaikaan kussakin kuukaudessa.

Työsopimuksessa mainitun työaikavelvoitteen perusteella S ei tee potilastyötä täyttä viikkoa. Kuten tavoitelaskutus, myös 31,88 viikkotyötunnin työaikavelvoite on määritelty aiemman, ennen yrityskauppaa toteutuneen työmäärän mukaan. Nykyisellä 40 prosentin kertymällä provisiota ei normaalioloissa pysty saamaan tavoitepalkan verran, joten tasoituserä tulee yleensä maksettavaksi, ellei kvartaalissa ole ollut paljon vuosiloma- tai muita poissaoloja. Esimerkiksi 1.4.2013–30.9.2014 S:lle on maksettu tasoituserää neljältä kvartaalilta kuudesta, ja keskimäärin erän suuruus on ollut hieman yli 4 000 euroa. Akava ry:n mukaan tavoitepalkka on säännöllisesti ansaittua palkkaa ja tulee siksi laskea mukaan myös vuosilomapalkkaan.

Lausumassa on lisäksi todettu, että työnantaja muutti palkanlaskumallin tulkintaa tammikuussa 2014. Aiemmin lähtökohtana oli palkan määräytyminen provisiona, mutta nyt työnantaja pitää Suomen Eläinlääkäriliitto ry:n suositukseen perustuvaa takuupalkkaa eläinlääkäreidensä ensisijaisena palkanmääräytymisperusteena, ja provisio maksetaan vain, jos se ylittää tämän takuupalkan. Käytännössä takuupalkka pienentää ansiotasoa, vaikka sen perimmäinen tarkoitus on turvata työntekijälle vähimmäisansio.

X Oy on lisäselvityksissään ensiksikin selostanut uudelleen työsopimuksen liitteenä olevaa palkkiomallia ja todennut, että sen mukaan S:n palkka koostuu ensisijaisesti tosiasialliseen laskutukseen perustuvasta provisiopalkasta (ja aiemmin myös hallintolisästä). Tätä provisiopalkan osuutta verrataan vähimmäispalkkaa koskevan Suomen Eläinlääkäriliitto ry:n suosituksen mukaiseen palkan tasoon, jota yhtiössä kutsutaan takuupalkaksi. Mikäli omalla työpanoksella ansaitun provision osuus jää alle takuupalkan (tällä hetkellä 2 688 euroa), S:llä ja muillakin eläinlääkäreillä on oikeus takuupalkan suuruiseen vähimmäispalkkaan kultakin kuukaudelta.

Takuupalkkaa voidaan edellä kuvatuin tavoin pitää eläinlääkärin vähimmäispalkkana, johon S:llä on pääasiallisesta provisioansainnasta – sekä provisiopalkan ja takuupalkan yhdistelmän lisäksi erillisestä tavoitepalkkamallista – riippumatta aina oikeus. Laskennallisesti S:lle maksetaan provisioansaintana ainoastaan se euromääräinen osa, joka ylittää takuupalkan määrän. Takuupalkan lisäksi eläinlääkärillä on toisin sanoen mahdollisuus parempaan ansiotasoon provisiopalkan muodossa sen mukaan kuin hän on itse työpanoksellaan kunkin kuukauden aikana yhtiölle hankkinut. Mainittu takuupalkan ja provision yhdistelmä on se palkan osa, josta työssäoloaikaan perustuva keskipäiväansio on vuosilomapalkan määrittämistä varten laskettu.

Tavoitepalkassa taas on X Oy:n mukaan kysymys vain laskennallisesta erästä, johon tosiasiallisen palkan eli takuupalkan ja provision yhdistelmän määrää verrataan neljännesvuosittain. Yhtiö on esittänyt vertailusta seuraavan, sattumanvaraisiin lukuihin pohjaavan esimerkin:

- 1) Ensiksi eläinlääkärille asetettua tavoitelaskutusta verrataan kunkin kvartaalin jälkeen tosiasialliseen laskutukseen. Jos kvartaalissa tavoitelaskutus on 40 000 euroa ja toteutunut laskutus 30 000 euroa, saadaan suhdeluvuksi 3/4.
- 2) Tällä suhdeluvulla kerrotaan kvartaalin tavoitepalkka. Jos tavoitepalkka on 12 000 euroa, saadaan laskennallisesti suhteutetuksi tavoitepalkaksi $3/4 \times 12\,000$ eli 9 000 euroa.
- 3) Laskennallisesti suhteutettua tavoitepalkkaa (9 000 euroa) verrataan kvartaalin aikana tosiasiallisesti maksettuun kokonaispalkkaan, jolla tarkoitetaan kaikkia rahamääräisiä eriä (lomarahoja lukuun ottamatta) ja verotettavia etuja.
- 4) Jos kvartaalin aikainen toteutunut ja maksettu kokonaispalkka jää alle laskennallisesti suhteutetun tavoitepalkan (9 000 euroa), maksetaan erotuksen määrä eläinlääkärille tasoituseränä. Mikäli kokonaispalkka taas vastaa tavoitepalkan tasoa tai ylittää sen,

ei tasoituserää makseta.

Vertailu tavoitepalkan ja maksetun kokonaispalkan välillä tehdään kerralla koko kvartaalin osalta, eikä siinä oteta huomioon kunkin kuukauden yksittäisiä ansioita suhteessa työssäolopäiviin. Vertailun nojalla mahdollisesti maksettava tasoituserä on yhtiön mielestä verrattavissa tulospalkkioon ja muihin vastaaviin, tilapäisiin olosuhteisiin perustuviin kertakorvauksiin. Erän tarkoituksena on varmistaa eläinlääkärille tasainen ansio koko vuoden aikana – vuosiloma mukaan lukien. Koska tasoituserän maksamisen tarve riippuu kunkin kvartaalin toteutuneen kokonaislaskutuksen ja tavoitelaskutuksen välisestä suhteesta, sitä ei ole mahdollista kohdistaa miltään yksilöidyltä työpäiviltä kertyväksi palkanlisäksi.

S:lle on 1.4.2013–30.9.2014 maksettu tasoituserää vuoden 2013 kvartaaleilta Q2 ja Q4 sekä vuoden 2014 kvartaalilta Q1. X Oy on ilmoittanut, etteivät nämä tasoituserät ole vaikuttaneet S:n vuosilomapalkan laskentaan. Kun laskennassa tulee vuosilomalain 10 §:n mukaan ottaa huomioon vain työssäolon ajalta maksettu tai maksettavaksi erääntynyt muu palkka, joka ei määräydy tilapäisten olosuhteiden perusteella, katsoo yhtiö menetelleensä asiassa laillisesti. Jos tasoituserä kartuttaisi vuosilomapalkkaa, se tulisi perusteettomasti otetuksi huomioon kahteen kertaan.

Työneuvosto on vielä erikseen pyytänyt X Oy:ltä selvitystä siitä, onko S:n vuosilomapalkka laskettu vuosilomalain 10 vai 11 §:ää noudattaen. Niin ikään yhtiötä on kehoitettu perustelevaan tarkemmin kantaansa, jonka mukaan S:llä on oikeus tavoitepalkan ja tosiasiallisen palkan erotukseen myös vuosiloman ajalta.

Selvityksessään X Oy on todennut, että S:n vuosilomapalkka laskettiin vielä vuonna 2013 kokonaisansion perusteella määräytyneen keskipäiväpalkan mukaan. Vuodesta 2014 alkaen takuupalkka (2 688 euroa) on otettu kokonaisuudessaan huomioon kiinteänä kuukausipalkkana vuosilomalain 10 §:n mukaisesti. Takuupalkan ylittäneet provisiot on puolestaan otettu huomioon siten, että 12 kuukautta edeltävän kokonaisansainnan keskipäiväpalkka on kerrottu lomapäivien lukumäärällä, mistä tulosta on vielä vähennetty takuupalkan mukainen keskipäiväpalkka.

Laskentakäytännön muuttamisen taustalla on yhtiön käsitys ensisijaisesta palkkausmuodosta. Aiemmin provisiopalkka katsottiin eläinlääkärin ensisijaiseksi palkkausmuodoksi, ja takuupalkkaa maksettiin vain, jos provisioansainnalla ei saavutettu takuupalkan tasoa. Vuodesta 2014 lukien yhtiön eläinlääkäreille taas on maksettu aina takuupalkkaa kiinteänä kuukausipalkkana ja provisioansaintana ainoastaan takuupalkan ylittävä provisiio-osuus. Tällöin vuosilomapalkka on laskettu sekä vuosilomalain 10 että 11 §:n mukaan. Takuupalkkaa on pidetty 10 §:ssä tarkoitettuna kiinteänä kuukausipalkkana ja provisiio-osuutta kuukausipalkan lisäksi maksettuna muuna palkkana, joka lasketaan vuosilomapalkkaan 11 §:ssä säädetyin tavoin.

Tasoituserän laskennassa käytettävät tavoitelaskutus ja tavoitepalkka ovat X Oy:n mielestä kokonaan riippumattomia vuosilomista ja niiden pitoajankohdista. Niin tavoitelaskutuksen kuin tavoitepalkankin määrästä on sovittu eläinlääkärin työsopimuksessa, ja määrät ovat jokaisen kvartaalin tarkastelujaksolla (Q1–Q4) aina samat. Tavoitelaskutus on määritelty eläinlääkärin aiemman vuosilaskutuksen perusteella, mihin on luonnollisesti sisällynyt oletus siitä, että

eläinlääkäri on osan vuodesta vuosilomalla. Tasoituserää laskettaessa ei oteta huomioon työpäivien määrää kussakin kvartaalissa. Siten myöskään sen maksaminen ei ole riippuvaista pidetyistä vuosilomista tai tehtyjen työpäivien lukumääristä.

Yhtiö on selvityksessään vielä huomauttanut, ettei se ole maksanut tasoituserää kenellekään eläinlääkärille kuukausittain, vaan ainoastaan kunkin kvartaalin tarkastelujakson jälkeen.

TYÖNEUVOSTON LAUSUNTO

Akava ry on pyytänyt työneuvostolta lausuntoa siitä, tuleeko työsopimukseen perustuvan tavoitepalkan ja tosiasiallisesti kertyneen palkan erotuksena eläinlääkäri S:lle neljännesvuosittain maksettava ns. tasoituserä ottaa huomioon hänen vuosilomapalkkaansa laskettaessa.

Lausuntopyynnöstä ja työneuvoston hankkimasta selvityksestä käy ilmi, että asianosaiset ovat ymmärtäneet kysymyksen koskevan vuosilomalain (162/2005) 10 §:n 1 momentin tulkintaa. Säännöksen mukaan työntekijällä, jonka palkka on sovittu viikolta tai sitä pidemmältä ajalta, on oikeus saada tämä palkkansa myös vuosiloman ajalta. Jos viikko- tai kuukausipalkkaiselle työntekijälle on lomanmääräytymisvuoden aikana työssäolon ajalta maksettu tai erääntynyt maksettavaksi myös muuta palkkaa, joka ei määräydy tilapäisten olosuhteiden perusteella, tulee tämän palkan osuus laskea vuosilomapalkkaan siten kuin vuosilomalain 11 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään. S ja hänen työnantajansa X Oy ovat olleet erimielisiä siitä, täyttääkö mainittu neljännesvuosittain maksettava tasoituserä vuosilomalain 10 §:n 1 momentin mukaiset vuosilomapalkkaan laskemisen edellytykset. X Oy ei ole ottanut tasoituserää lomapalkkalaskelmassa huomioon, koska yhtiö katsoo, ettei sitä ole mahdollista kohdistaa yksilöidyltä työpäiviltä tai ylipäätään vain työssäolon ajalta kertyväksi palkanlisäksi.

Yksityiskohdissaan paikoin vaikeaselkoiseksi sovitun S:n palkkauksen voidaan työneuvostolle esitetyn selvityksen perusteella todeta koostuvan kolmesta osasta. Kultakin kuukaudelta S on ensiksikin oikeutettu saamaan vähintään Suomen Eläinlääkäriliitto ry:n suosituksen mukaisen takuupalkan. Ensisijaisesti S:n kuukausiansio kuitenkin muodostuu hänen tosiasiallista laskutustaan seuraavasta provisiopalkasta. Työsopimuksen mukaan provision – ainakin pääasiallisena – määräytymisperusteena ovat S:n asiakkailtaan laskuttamat arvonlisäverottomat toimenpidepalkkiot, joista hän saa 40 prosentin osuuden. Vuodesta 2014 alkaen työnantaja tosin on palkanmaksussa käsitellyt provision nimellä vain sitä osaa laskutusta seuraavasta palkasta, joka on ylittänyt edellä mainitun kiinteän takuupalkan.

Kuukausittain suoritettavien palkanosien ohella S:n saamaan ansioon vaikuttavat myös työsopimuksessa sovittu tavoitepalkka ja kokonaislaskutustavoite sekä niiden perusteella mahdollinen neljännesvuosittain maksettava tasoituserä. Tasoituserä tulee maksettavaksi, mikäli tosiasiallista laskutusta seuraava palkka (mukaan lukien takuupalkkaosa) on kolmen kuukauden tarkastelujakson aikana jäänyt pienemmäksi kuin vastaavalle jaksolle vahvistettu tavoitepalkka, ja se muodostuu näiden palkkojen erotuksesta. Jos taas tosiasiallista palkkaa on tarkastelujakson aikana kertynyt vähintään tavoitepalkan verran, ei tasoituseränä suoritettavaa erotusta synny. Vertailussa käytettävä kunkin tarkastelujakson tavoitepalkka vahvistetaan sovitun laskutustavoitteen perusteella. Mikäli laskutustavoite saavutetaan, tavoitepalkka määräytyy edellä kerrotuin tavoin, eli 40 prosentin osuudeksi S:n laskuttamista arvonlisäverottomista toimenpidepalkkioista. Vajaus laskutustavoitteen saavuttamisessa pienentää vastaavasti myös tavoitepalkkaa. Jos toteutunut laskutus on jäänyt esimerkiksi 75 prosenttiin laskutustavoitteesta,

käytetään tasauserää määritettäessä tavoitepalkkaa, joka on vain 75 prosenttia laskutustavoitteen perusteella lasketusta tavoitepalkasta.

Vaikka palkkausta koskevat asianosaisten selvitykset eivät ole kaikilta osin yhdenmukaiset, on asiassa esitettyä selvitystä kokonaisuudessaan arvioitaessa S:n palkkausmuotona työneuvoston mielestä pidettävä tosiasiallisen laskutuksen mukaan määräytyvää provisio- eli suorituspalkkaa. Tätä päätelmää puoltaa paitsi palkan kuukausittainen vaihtelu, myös se, että työnantaja on vuoteen 2014 asti käsitellyt eläinlääkäreidensä palkkaa ensisijaisesti provisiopalkkana. Provisiopalkkaan tosin liittyy kaksi takuupalkaksi katsottavaa osaa, eli yhtäältä Suomen Eläinlääkäriliitto ry:n suositukseen pohjaava ”takuupalkka” ja toisaalta edellisessä kappaleessa selostetun tavoitepalkkamallin perusteella tavoitepalkan ja tosiasiallisen palkan erotuksena maksettava tasoituserä. Näistä jälkimmäisellä on myös suorituspalkan piirteitä, koska tavoitepalkan suuruus on kytketty laskutustavoitteen saavuttamiseen.

Vuosilomalain 10 §:n laskentasäännöt koskevat vain viikko- tai kuukausipalkkaisia työntekijöitä. Tunti- tai suorituspalkkaisten työntekijöiden vuosilomapalkka sitä vastoin lasketaan heidän lomanmääräytymisvuonna saamastaan ansiosta. Sovellettaviksi tulevat joko vuosilomalain 11 §:n säännökset keskipäiväpalkasta tai 12 §:n säännökset prosenttiperusteisesta vuosilomapalkasta; siitä riippuen, työskenteleekö työntekijä sopimuksensa mukaan vähintään vai alle 14 päivänä kalenterikuukaudessa. Vuosilomalain esitöissä näiden laskusääntöjen piiriin kuuluviksi tunti tai suorituspalkkaisiksi työntekijöiksi on mainittu ”yksinomaan tuntipalkalla työtä tekevät, tuntipalkan ja suorituspalkan yhdistelmällä palkatut työntekijät sekä yksinomaan suorituspalkalla, kuten provisiopalkalla työskentelevät työntekijät” (HE 238/2004, s. 58–59).

S on työsopimuksensa mukaan sitoutunut työskentelemään X Oy:n lukuun vähintään 31,88 tuntia viikossa. Tästä yksin ei voida päätellä, kuinka monena päivänä kalenterikuukaudessa hänen on tarkoitettu työskentelevän. Mikäli työpäivien määräksi katsotaan sovitun vähintään 14, S:n vuosilomapalkka lasketaan vuosilomalain 11 §:n perusteella. Lomanmääräytymisvuoden aikana työssäolon ajalta maksettu tai maksettavaksi erääntynyt palkka – hätätyöstä ja lain tai sopimuksen mukaisesta ylityöstä peruspalkan lisäksi maksettavaa korotusta lukuun ottamatta – jaetaan tällöin lomanmääräytymisvuoden aikana tehtyjen työpäivien määrällä, johon vielä lisätään laissa säädetyn vuorokautisen säännöllisen työajan tai – jos laissa ei ole säädetty säännöllisen vuorokautisen työajan enimmäismäärää – sopimuksessa sovitun säännöllisen työajan lisäksi tehtyjen työtuntien kahdeksasosa. Näin saatava keskipäiväpalkka kerrotaan 11 §:n 1 momenttiin otetusta taulukosta ilmenevällä, ansaittujen lomapäivien määrään perustuvalla kertoimella. Jos työpäivien määräksi taas katsotaan sovitun alle 14, S:n vuosilomapalkka on vuosilomalain 12 §:n 1 momentin perusteella (työsuhteen kesto huomioon ottaen) 11,5 prosenttia lomanmääräytymisvuoden aikana työssäolon ajalta maksetusta tai maksettavaksi erääntyneestä palkasta – lukuun ottamatta hätätyöstä ja lain tai sopimuksen mukaisesta ylityöstä maksettavaa korotusta.

Siitä riippumatta, sovelletaanko vuosilomapalkan laskennassa vuosilomalain 11 vai 12 §:ää, palkkapohjaan luetaan vain ”työssäolon ajalta” maksettu palkka. Esitöissä tätä rajausta ei ole

täsmennetty muutoin kuin toteamalla, ettei huomioon oteta työstä poissaolon ajalta maksettua palkkoja, kuten vuosilomapalkkaa, sairausajan palkkaa, perhevapaan ajalta maksettua palkkaa eikä varallaolokorvausta (HE 238/2004, s. 59). S:n työsopimukseen perustuva tasoituserä maksetaan neljännesvuosittain jälkikäteen, erittelemättä tarkemmin, miltä tunneilta, päiviltä tai muulta ajalta se katsotaan ansaituksi. Oikeus tasoituserään voi näin ollen syntyä – kuten X Oy on esittänyt – sellaiseltakin kolmen kuukauden tarkastelujaksolta, jonka aikana on oltu poissa työstä esimerkiksi vuosiloman pitämisen vuoksi. Toisaalta erän määrittämisessä käytetään eläinlääkäriin todelliseen laskutukseen ja siten myös hänen tekemänsä työn määrään suhteutettua tavoitepalkkaa. Mitä vähemmän laskutusta tarkastelujaksolla on kertynyt, sitä pienemmäksi jää kokonaisansio, johon eläinlääkäri voi tasoituseränä maksettavan provisiopalkan täydennyksen myötä ylittää. Koska tasoituserän suuruus on tällä tavoin riippuvainen tosiasiallisesti suoritettujen työn määrästä, sitä on työneuvoston mielestä pidettävä vuosilomalain 11 ja 12 §:ssä tarkoitettuna työssäolon ajalta maksettuna palkkana.

Työneuvosto toteaa lausuntonaan, että eläinlääkäri S:n palkkaus on asiassa saatua selvitystä kokonaisuudessaan arvioitaessa provisioperusteinen ja että vuosilomapalkan laskennassa tulee siksi sovellettavaksi – työpäivien sovituksi katsottavasta määrästä riippuen – joko vuosilomalain 11 tai 12 §. Tavoitepalkan ja provisiopalkan erotuksena S:lle neljännesvuosittain suoritettava tasoituserä on mainituissa säännöksissä tarkoitettua työssäolon ajalta maksettua palkkaa ja otettava huomioon vuosilomapalkkaa niiden mukaisesti laskettaessa.

Sovelletut lainkohdat

Vuosilomalain (162/2005) 10, 11 ja 12 §.

Lausunto on yksimielinen ja se perustuu puheenjohtaja Pärnäsen sekä jäsenten Ahonen, Douglas, Koivu, Leppänen, Meklin, Niittylä, Romo ja Teronen mielipiteeseen.